

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІВАНО-ФРАНКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАФТИ І ГАЗУ
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
ЗВО "ВІДКРИТИЙ МІЖНАРОДНИЙ УНІВЕРСИТЕТ РОЗВИТКУ ЛЮДИНИ
"УКРАЇНА" ДУБЕНСЬКА ФІЛІЯ**

**БІБЛІОПСИХОЛОГІЯ, БІБЛІОПЕДАГОГІКА,
БІБЛІОГРАФІСТИКА, БІБЛІОТЕРАПІЯ В ОСВІТІ:
ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА**

**Збірник тез доповідей
IV Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції**

20 квітня 2024 року

м. Мукачєво

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА ФІЛОЛОГІЧНИХ ДИСЦИПЛІН ТА СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ
ІВАНО-ФРАНКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ НАФТИ І ГАЗУ
КАФЕДРА ДОКУМЕНТОЗНАВСТВА ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ ЗВО «ВІДКРИТИЙ МІЖНАРОДНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ РОЗВИТКУ ЛЮДИНИ «УКРАЇНА» ДУБЕНСЬКА ФІЛІЯ
КАФЕДРА ІНФОРМАЦІЙНИХ ТА КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

**БІБЛІОПСИХОЛОГІЯ, БІБЛІОПЕДАГОГІКА,
БІБЛІОГРАФІСТИКА, БІБЛІОТЕРАПІЯ В ОСВІТІ:
ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА**

**Збірник тез доповідей
IV Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції**

20 квітня 2024 року

**Мукачево
2024**

3. Грантові програми. URL: <http://stu.cn.ua/media/files/inter/grant-prog14.pdf>. Дата звернення: 02.04.2024.
4. Проектно-грантова діяльність публічних бібліотек / Управл. кул-ри та охорони культурної спадщини Черкас. облдержадмін., Комун. закл. «Обл. універс. наук. б-ка ім. Тараса Шевченка» Черкас. облради; уклад. Т. Долгушина. Черкаси: ОУНБ ім. Т. Шевченка, 2021. 12 с.
5. 57 актуальних грантів, конкурсів та можливостей для вашої громади. URL: <https://www.hromady.org>. Дата звернення: 07.03.2024.
6. 5 технік для складання ефективних грантових пропозицій. URL: <https://www.prostir.ua/?kb=5-tehnik-dlya-skladannya-efektyvnyhhrantovyh-propozytsij>. Дата звернення: 05.03.2024.
7. Фандрайзинг : навч. посіб. Київ : Центральноукр. регіонал. навч. центр. Партнерство громад фундація «Україна-США» (USAID), 2003. 95 с.
8. Чернявська О. В., Соколова А. М. Фандрайзинг: нав. посіб. Київ: «Центр учбової літератури», 2013. 188 с.

УДК 028.8:615.85-044.92(043.2)

Анна ПЕТРОВА,

Дмитро ОРЛОВ

Мукачівський державний університет,
м. Мукачево

РІЗНОВИДИ БІБЛІОТЕРАПІЇ

Світ навколо нас сповнений подій, процесів та явищ, більшість з яких людство всіляко намагається охопити, зафіксувати дослідити та в майбутньому використати для власної користі. Паралельно тому, як дедалі більше людей здобувають науково-практичні знання, усвідомлюючи закони світобудови навколо них, щораз різкіше постають проблеми перенасиченості інформацією та передбачуваності життєвих процесів. Доступ до знань та інформації став легким, миттєвим та багатомісним завдяки небувало стрімкому науково-технічному прогресові останніх десятиліть, спричинивши втім і низку серйозних негативних наслідків у процесах засвоєння інформації. Необмежена кількість інформації часто-густо призводить до проблеми знецінення інформаційного пошуку та втрати «нюху» на знання. Бо ж і справді, хто тепер має потребу в довгому, ретельному ручному пошуку, фрагментуванні та компонуванні інформації, якщо Інтернет дає змогу за лічені секунди знайти майже будь-що, а ШІ-інструменти інколи ще й досить непогано оброблять її замість людини? Особа починає ставитися до того, чим і як вона наповнюється легковажно, без вдумливості та смаку, що, у свою чергу, майже завжди провокує стрес, психологічні проблеми, втрату зосередженості, «інформаційну сліпоту» за умов неможливості доступу до Мережі та загальне відчуття втомленості та душевної порожнечі попри, здавалося б, видиме буяння динамічних процесів навколо. Вирішення проблем такого спектру значною мірою покладено на психологію. Розмаїття ж методів компенсації наслідків психологічних порушень анітрохи не поступається множині самих порушень. За тисячі років практики напрацьовано безліч методів та програм на будь-який смак, уподобання та глибину проблеми пацієнта. Так, одним із досить цікавих та нетривіальних інструментів душевної терапії є бібліотерапія.

Бібліотерапія в дослівному перекладі означає «лікування книгою» (від грец. *biblion* – книга и *therapeia* – лікування). У відповідності до визначення, що було прийняте Асоціацією лікарняних бібліотек США, термін «бібліотерапія» означає «використання спеціально підбраного для читання матеріалу як терапевтичного засобу в загальній медицині та психіатрії з метою розв'язання особистих проблем за допомогою спрямованого читання» [1, с. 219].

Цей своєрідний тип психологічної допомоги існує на стикові психології та бібліотекознавства. Попри неможливість використання як прямого засобу лікування, через те, що вона спрямована скоріше на коригування незначних емоційних коливань, вона дуже сильно сприяє віднайденню внутрішньої рівноваги та спокою. Адже кому не приємно іноді віддатися підсвідомому прагненню ескапізму з ретельно підбраною до індивідуальних уподобань літературою? Читання допомагає позбутися накопиченої напруги, сприяє відновленню цікавості до життя. Ретельно підібрана література може допомогти підвищити самооцінку, розвинути уяву, творче та критичне мислення, збагатити лексикон, поживити навички спілкування. Бібліотерапевтична корекція є строкатою через розмаїття жанрів та необхідність вироблення конкретної програми для кожного окремого пацієнта. Отже вона поділяється на певні категоріальні різновиди.

Існує дуже багато підходів до бібліотерапії. Вона пристосована до окремих людей, а також до їхніх психічних станів і потреб. Основні види бібліотерапії включають

- **Рецептурна бібліотерапія:** Цей підхід передбачає, що терапевти прописують конкретні книги або жанри, виходячи з потреб і проблем пацієнта. Це допоможе вирішити конкретні проблеми, що турбують людину. Книги, про які йдеться, здебільшого нехудожні, і їх можна читати вдома як механізм самодопомоги або під наглядом фахівця;

- **Творча бібліотерапія:** Цей підхід найчастіше відбувається у груповій обстановці. Він передбачає читання оповідань, віршів і художніх творів, які обговорюються групою. Усе це разом передбачає використання літератури та експресивного письма як засобу для дослідження та передачі емоцій, які переживає людина;

- **Розвивальна бібліотерапія:** Цей підхід призначений для молодшої аудиторії, особливо для дітей та підлітків. Ця методика надає відповідні до віку рекомендації щодо книг чи літератури, які допоможуть вирішити соціальні, емоційні та розвиваючі проблеми або питання, що турбують дітей. Переважно це стосується художніх творів, де розповіді допомагають дітям вирішувати проблеми або питання, що їх турбують. Також бере участь у розвитку життєстійкості;

- **Терапевтична бібліотерапія:** Використовується разом з іншими терапевтичними втручаннями для лікування та управління різними психологічними проблемами або проблемами психічного здоров'я;

- **Бібліопоезія:** Робота з поетичними творами для самопізнання та зцілення. Терапевт може також заохочувати людей писати вірші як форму обробки емоцій;

- **Цифрова бібліотерапія:** Передбачає вивчення і використання аудіокниг, цифрових медіа або будь-якої іншої онлайн-платформи як засобу терапевтичного втручання. Клінічна бібліотерапія широко використовується серед лікарів-психіатрів, які працюють з емоційними та поведінковими проблемами, тоді як розвивальна бібліотерапія широко використовується серед освітян та літераторів, що полегшує правильний розвиток учнів [2].

Як бачимо, дана дисципліна була розвинена таким чином, щоб стати якнайбільш усеохопною та врахувати усі можливі в майбутній терапії випадки та ситуації. Усі ці методи різні за своїм підходом та цілями, але використовують літературу як ефективний інструмент для поновлення стійкого внутрішнього добробуту пацієнта та є спільно спрямованими на поліпшення якості життя та психічного стану людей.

Для підбиття підсумків, проаналізувавши наведені типи бібліотерапії, можна зробити деякі висновки щодо спільного та відмінного в них і загального вердикту. Так, рецептурна бібліотерапія виокремлюється своєю індивідуальністю та спрямованістю на конкретні проблеми пацієнта. Вона надає можливість використовувати книги як інструмент самопомоги або в рамках терапевтичного супроводу. Певною мірою на противагу їй творча бібліотерапія наголошує на значенні саме групової взаємодії та обговоренні літературних творів як засобі виявлення та вираження емоцій. Тобто якщо перша з них є радше формально-індивідуальною формою терапії, то друга – творчо-колективною. Розвивальна бібліотерапія, спрямована на молодше покоління, надає можливість використовувати літературні твори як інструмент розвитку соціальних та емоційних навичок, таким чином постаючи як спеціалізована за категорією віку терапія з ухилом до розвитку соціально-емоційної стійкості. Терапевтична бібліотерапія є не так самостійним методом як «ступкою» для з'єднання інших бібліотерапевтичних практик або їхніх елементів в рамках індивідуальної потреби. Бібліопоезія та цифрова бібліотерапія відкривають нові можливості для самопізнання, зцілення та терапевтичного впливу через поезію та цифрові медіазасоби. Вони ж можуть стати спричинниками розвитку особистості в технологічній (цифрова бібліотерапія; набуття навичок з віртуальними ресурсами) та творчій (бібліопоезія; навчання написанню віршів з поглибленням самопізнання в процесі) галузях.

Отже, типологія бібліотерапії є такою ж складною та багатогранною, що й сама бібліотерапія, яка своєю чергою є віддзеркаленням різнобічності людської душі. Вона може видатися дещо своєрідним та вкрай специфічним засобом лікування, дехто цілком можливо виявить до неї скепсис. Утім, ця методика є насправді цікавою насамперед тим, як вона об'єднує протили на перший погляд речі: індивідуалізм та колективність, логіку й чуттєве, визначену й чітку програму з гнучкістю та імпровізацією. Мабуть, ключ до такої інклюзивності бібліотерапії полягає в тім, що вона, на відміну від

багатьох інших методик лікування й корекції практично ніколи не є повністю впорядкованою та шаблонною. Зрештою, «Основним методом бібліотерапевтичного впливу є бесіда. Вона використовується як індивідуально в спілкуванні з пацієнтом, так і в спілкуванні з групою...» [3].

Список використаних джерел

1. Марценюк М.О. Терапевтичні можливості бібліотерапії як сучасного методу психологічної допомоги /Науковий журнал «Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Психологія» Том 31 (70) № 4, 2020. Вид дім «Гельветика». 278 с.
2. Bibliotherapy: Origin, Types and Process. Psychologists Magazine. Mental Health Magazine. Psychology Magazine. Self-Help. URL: <https://www.psychologists.com/bibliotherapy-origin-types-and-process/?amp=1>
3. Моргун, А. Бібліопсихологія, бібліопедагогіка, бібліотерапія: історія, теорія, практика. *Бібліопсихологія, бібліопедагогіка, бібліографістика, бібліотерапія в освіті: теорія і практика*: зб. тез доп. III Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф., м. Мукачево, 27 жовт. 2023 р. Мукачево : Мукачівський державний університет, 2023. С. 45

УДК 373.3.015.31:028.01(043.2)

**Надія ПОПОВИЧ,
Софія ГАСУЛЯК**
Мукачівський державний університет,
м. Мукачево

ВИХОВАННЯ КУЛЬТУРИ ЧИТАННЯ У ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ

В умовах розвитку інформаційного суспільства підтримка інтересу до книжки як джерела знань є одним з найважливіших завдань у роботі бібліотек і навчальних закладів.

Кожний бібліотекар, а особливо той, хто працює з дітьми, повинен володіти різноманітними уміннями і навичками зацікавлення читачів книгами, виховувати й підтримувати у них інтерес до читання.

Загальновідомо, що педагогіка – це сукупність теоретичних і прикладних наук, що вивчають процеси виховання, навчання і розвитку особистості.

«Виховання – цілеспрямований та організований процес формування особистості» [3, с. 19].

М. М. Фіцула зазначає: «Виховання в широкому педагогічному значенні – формування особистості дитини під впливом діяльності педагогічного колективу закладу освіти, яка базується на педагогічній теорії, передовому педагогічному досвіді.

Виховання у вузькому педагогічному значенні – цілеспрямована виховна діяльність педагога, спрямована на досягнення конкретної мети в колективі учнів...» [3, с. 20].

Метою бібліотекарів шкільних і дитячих бібліотек, вчителів початкових класів є прилучити дітей до читання, сформувати в них читацьку самостійність та розвивати їхню літературну компетентність.

Компонентами літературної освіченості дітей молодшого шкільного віку є: стійкий інтерес до читання; практичні вміння, пов'язані з вибором книг,

Мотичка В., Прокопович Л. Соціально-комунікаційні тенденції в діяльності бібліотечних установ	75
Назарук Н. А. Рівненська обласна бібліотека для дітей – осередок для творчого навчання та саморозвитку	77
Орлов Д., Петрова А. Роль та значення інформаційно-аналітичного сектору в діяльності наукової бібліотеки Мукачівського державного університету	80
Охріменко Г. Змістово-тематичне наповнення освітньої компоненти «Бібліотечна справа» для здобувачів спеціальності 029 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа (на прикладі Національного університету «Острозька академія»)	82
Патрикей С. Грантова діяльність як перспектива розвитку Рівненської обласної бібліотеки для молоді	84
Петрова А., Орлов Д. Різновиди бібліотерапії	87
Попович Н., Гасуляк С. Виховання культури читання у дітей молодшого шкільного віку	90
Попович Н., Семенчук В. Формування та розвиток літературної компетентності у дітей молодшого шкільного віку	92
Попович Н., Химинець А. М. Специфіка розвитку читацької самостійності дітей молодшого шкільного віку	94
Постельжук О. Книгозбірня як осередок культурного та духовного відродження нації	95
Постельжук О., Климчук В. Віртуальний простір бібліотеки як середовище освіти та самоосвіти студентів-юристів	97
Приходько Н. Просування читання засобами рекомендаційної бібліографії	100
Прокопович Л. Освітня діяльність шкільних та університетських бібліотек	103
Розман І. Роль бібліотечної педагогіки в освіті	106
Русин Н., Мовчан К. Інноваційні підходи та стратегії розвитку бібліотечної педагогіки в сучасній освіті	108
Семенчук В., Веремчук О. Бібліопедагогіка та її роль у формуванні та розвитку читача в умовах шкільної бібліотеки	110
Сідор Ю., Товканець Г. Бібліотека як простір забезпечення доступу до знань, розвитку культури та соціального прогресу.....	112
Теличко Н. Бібліотека закладу вищої освіти як осередок формування інформаційної культури здобувача освіти.....	114
Товканець Г., Свищо С. Виховне значення уроків української мови і читання у початковій школі	116
Трачук Л. Неформальна освіта студентів спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» Надвірнянського фахового коледжу	118
Химинець А. М., Прокопович Л. Бібліотечні інноваційні послуги: міжнародний та вітчизняний досвід	120
Чернецька І., Постельжук О. Роль літературного процесу у формуванні емоційного та інтелектуального розвитку дітей та молоді	123
Черніговець Т. Сучасна шкільна бібліотека як інформаційно-освітній простір	126
Шевчук В., Шатрова М. Структура електронної бібліотеки ЗВО (на прикладі наукової бібліотеки Національного університету «Острозька академія»).....	128
Щербан Т., Брецько І. Терапевтичні можливості бібліотерапії як сучасного методу психологічної допомоги	131
Юшин С. Штучний інтелект у бібліо-лабіринтах як провідник для шукачів досконалішої форми самоактуалізації	133
Відомості про авторів	137

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>